

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI

2026/6

+998335668868

www.innoworld.net

Google Scholar

zenodo

2026

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI

3-JILD 6-SON

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI
TO'PLAMI

3 - JILD, 6 - SON
2026

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

JAMIYAT RIVOJIDA BILIM VA RAQAMLASHTIRISHNING INTEGRATSIYASI: IJTIMOY-FALSAFIY TAHLIL

Jo'rayev Bobur Nurali o'g'li

Olmalik davlat texnika instituti assistenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada axborotlashgan jamiyatdan "bilimlar jamiyati"ga o'tish jarayonida raqamli texnologiyalarning o'rni falsafiy jihatdan tadqiq etiladi. Maqolada raqamlashtirish shunchaki texnik vosita emas, balki ijtimoiy borliqni, inson ongini va bilim ishlab chiqarish usullarini o'zgartiruvchi ontologik omil ekanligi isbotlanadi. Rivojlangan davlatlar tajribasi asosida "Raqamli gumanizm" va "Bilim iqtisodiyoti" tushunchalari o'rtasidagi bog'liqlik tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Raqamlashtirish; Bilimlar jamiyati; Ijtimoiy-falsafiy tahlil; Integratsiya; Jamiyat 5.0; Raqamli gumanizm; Kollektiv intellekt; Infomuhit; Axborot texnologiyalari; Epistemologiya; Ijtimoiy borliq; Innovatsion rivojlanish; Algoritmik boshqaruv; Bilim iqtisodiyoti; Etika.

Insoniyat taraqqiyotining hozirgi bosqichi "To'rtinchi sanoat inqilobi" bilan karakterlanadi. Biroq, falsafiy nuqtai nazardan, bu shunchaki ishlab chiqarishning avtomatlashishi emas, balki bilimning raqamli shaklga o'tishi jarayonidir. Oksford universiteti professori Lusiano Floridi ta'kidlaganidek, biz bugun "Inforosphere" (infomuhit) ichida yashayapmiz, bu yerda raqamli va real borliq chegaralari yo'qolmoqda. Raqamlashtirish integratsiyasini tahlil qilishda axborot va bilim o'rtasidagi farqni anglash muhim:

Axborot — bu raqamli ko'rinishdagi xom ma'lumotlar .

Bilim — bu axborotni inson ongi orqali tahlil qilib, ijtimoiy foyda keltiradigan darajaga yetkazishdir. Jamiyat rivojida raqamlashtirishning asosiy vazifasi — axborotni bilimga aylantirish jarayonini tezlashtirish va uni "demokratlashtirish", ya'ni hamma uchun ochiq qilishdir.

Raqamlashtirish va bilim integratsiyasi jamiyatda bir qator fundamental o'zgarishlarni keltirib chiqarmoqda:

A. Ta'limning Transformativ xarakteri

G'arb falsafasida "Umrbod ta'lim" konsepsiyasi raqamlashtirish bilan uzviy bog'liq. Bilim endi statik tushuncha emas, balki doimiy yangilanuvchi dinamik jarayondir. Raqamli platformalar bilimlarni global miqyosda eksport qilish imkonini berdi.

B. Kollektiv Intellektning shakllanishi

Pyer Levi nazariyasiga ko'ra, raqamlashtirish insoniyatning kollektiv intellektini shakllantiradi. Internet va bulutli texnologiyalar orqali millionlab insonlar bir vaqtning o'zida bitta muammoni (masalan, iqlim o'zgarishi yoki tibbiy tadqiqotlar) yechish ustida ishlay olishi jamiyatning intellektual salohiyatini geometrik progressiyada oshiradi.

G'arb va Sharqiy Osiyo davlatlarida bilim va raqamli texnologiyalar integratsiyasi turlicha modellar asosida rivojlanmoqda: Skandinaviya modeli (Shvetsiya, Finlyandiya): "Raqamli tenglik" tamoyili. Bilim hamma uchun ochiq, davlat xizmatlari 100% raqamlashgan, bu esa ijtimoiy adolatni falsafiy asosda ta'minlaydi.

AQSH modeli: Innovatsion tadbirkorlik va sun'iy intellekt (AI). Bilimni tijoratlashtirish va algoritmlar orqali qaror qabul qilish.

Yaponiya (Jamiyat 5.0): Texnologiyani inson baxtiga xizmat qildirish. Bu falsafiy konsepsiyada raqamlashtirish insonni jismoniy mehnatdan ozod qilib, unga ijod va bilim bilan shug'ullanishga imkon berishi kerak.

Bilim va texnologiya integratsiyasida "Etika" masalasi markazga chiqmoqda. Stanford universiteti tadqiqotchilari ta'kidlaganidek, raqamlashtirish insonni o'zgartirmasligi, aksincha uning qadr-qimmatini oshirishi kerak. Raqamli begonalashuv: Inson bilimga tayanish o'rniga algoritmgga qaram bo'lib qolishi. Bilim asimetriyasi: Raqamli savodxonlikka ega bo'lmagan qatlarning jamiyatdan uzilib qolishi.

Xulosa: Jamiyat rivojida bilim va raqamlashtirishning integratsiyasi qaytmas jarayondir. Ushbu integratsiyaning muvaffaqiyati texnologiyalarning miqdori bilan emas, balki ularning insoniyatning ma'naviy va intellektual o'sishiga qanchalik xizmat qilishi bilan o'lchanadi. Kelajak jamiyati — bu "Smart Society" (Aqlli jamiyat) bo'lib, unda raqamli vositalar inson zakovatining ko'zgusi vazifasini o'taydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- 1.Castells, M. (2010). The Rise of the Network Society. Wiley-Blackwell.
- 2.Floridi, L. (2014). The 4th Revolution: How the Infosphere is Reshaping Human Reality. Oxford University Press.
- 3.Schwab, K. (2016). The Fourth Industrial Revolution. World Economic Forum.
- 4.Lévy, P. (1997). Collective Intelligence: Mankind's Emerging World in Cyberspace. Plenum.
- 5.UNESCO Report. (2022). Towards Knowledge Societies for Peace and Sustainable Development.
- 6.Heidegger, M. (1977). The Question Concerning Technology.

